

Uudsed ehk stahhanovlikud ehitusmeetodid

Pärast Teist maailmasõda, kui nõukogude võim alustas nn hoogsat ülesehitustööd, oli vaja leiutada senisest oluliselt erinevad ja kiiremad ehitusvõtted.

Kui enne 1940. aastat räägiti inimestele, et ehitus peab olema maitsekas, tugev ja teravishoiu nõuetele vastav. Uued tuuled tõid aga hoopis kiirust, uudsust, mehhaniseeritust, materjalide ja tööjõu kokkuhoidu.

Varem olnud ehitusmeetoditesse suhtuti kriitiliselt. Näiteks kirjutas K. Kärber 1953. aastal: "Tundub endalegi vahel uskumatuna, et veel 1939. aastal oli Eesti ehitusplatsidel ainsaks jõumasinaks ja mehhanismiks ehitustööline ise. Tööriistaks oli tal seejuures muistsest ajast pärit olev seljas kantav "kits", millega kanti telliseid, mörty ja betooni."

Telliste kiirladumine

Nõukogude võimu ajal ilmus ehitusele aga meeletus koguses kõikvõimalikke masinaid. Ning sedagi fakti kirjeldati ülevoolavate emotsioonidega.

Saab lugeda, kuidas sm Skripko ehitatud elektriharjaga õnnestub puhastada roostest umbes 380 ruutmeetrit lehtterast tööpäeva jooksul, täielikult on mehhaniseeritud mörty ja betooni valmistamine jne.

Üritati kasutada ka küllalt kummalisi masinaid. Näiteks soovitati nn mehhanilisi pahtellabidaid, kuid õnneks kõik sellised leiuti-

sed laialdast kasutamist ei leidnud.

Alates 1940ndate keskpaigast anti välja mitmesuguseid instruksioone ja raamatuid uute ehituslike kiirmeetodite kohta. Neis raamatukestes tutvustasid nn stahhanovlased oma leiutisi ja edusamme. Näiteks kirjeldas Kristjan Kärber raamatukeses "Telliste kiirladumine ehitusel" oma brigaadi üleminekut telliste kiirladumise meetodile.

Selgub, et üleminek uuele oli suhteliselt raske, kuna brigaad ei suutnud korralikult koostööd teha ja tahtis ikka vanamoodi edasi töötada. Kui tavalise meetodiga müüri ladudes paigaldas müürsepp 700 kuni 900 kivi vahetuses, siis kiirladumise-ga 1600–2000 kivi.

Kiirladumine nõudis senise plokkladumisviisi, kus esinevad ainult kahesuguse mustri-ga kihid, mis vahelduvad teineteisega, asendamist teiste meetoditega, näiteks kuuekihilise ladumisviisiga ning töö jaotamist brigaadi liikmete vahel.

Enam ei võtnud müürsepp telliseid ega tõstnud mörty kelluga ise. Abiline laotas müüritisele mörty hoopis nn Maltsevi kopplabida abil ja labida teise küljega ka tсандas kihi. Müürsepa ülesanne oli abilise etteantud kivide paika seadmine.

Pahteldamise uus meetod

Stahhaanovlaste ülesanne oli pidevalt midagi leiutada ja parandada, et saada võimalikult kiiresti ja lihtsalt häid tulemusi. Nii kirjutab eesrind-

► Eelmise sajandi 50ndate algu-poolel ilmus hulk raamatuid, mis pidid abistama nõukogude ehitajaid töötulemuste parandamisel.

lik maaler Olben Samm 1954. aastal raamatukeses "Krohvipinna pahteldamise uus meetod" enda kogemustest.

Töömees katsetas iga-suguste pahtlitega, aga ikka oli tulemus kehv. Lõpuks õnnestus mehel kokku segada kips-lubipahtel ja konstrueerida selle pealekandmiseks vajalik tööriist. **Jana Kadastik**

Nõukogude võimu ajal ilmus ehitusele aga meeletus koguses kõikvõimalikke masinaid.